

А. Тойнбі запевняє у тому, що лише трансформація історичного погляду європейців призведе до "ментальної та моральної революції на Заході". Однак, згідно з А. Тойнбі, цього не сталося після жодної зі світових воєн. А. Ціммерн із жалем констатує, що європейська спільнота так і не досягла усієї серйозності проблеми єднання світової історії, а додаткової освіченості не завадило би навіть "найбільш політично освіченим людям" [19, с.70].

А. Тойнбі вважає, що нездатність А. Ціммерна реалізувати задум і написати працю "Сучасна Співдружність" по аналогії із його іншою працею "Грецька Співдружність" (1911 р.), була трагедією, яку, згідно із цим істориком, "слід шукати у самому характері та темпераменті Альфреда" [1, с.339]. Однак, на нашу думку, А. Ціммерн, будучи об'єктивним істориком, так і не побачив передумов для того, щоб написати сучасну історію світової спільноти за аналогією із Британською Співдружністю чи грецькими полісами, як інтегрованого взаємопов'язаного універсуму. Тому цю обставину доцільно розглядати не у якості "індивідуальної трагедії", а скоріше трагедії усього міжвоєнного періоду в очах усіх ліберальних ідеалістів. Що стосується самого А. Тойнбі та його колег, то їхні холичні моделі трактування історії, наполягання на радикальному реформуванні Заходу та впровадженню інтернаціоналізму були значною мірою проігноровані академічною спільнотою, що відкидало ідеї єдності та неподільності світової історії на середину ХХ століття на другий план.

Список використаних джерел

1. Тойнби А. Дж. Пережитое. Мои встречи / Пер. с англ. М. Ф. Носова. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 672 с. – (Библиотека истории и культуры).
2. Тойнби А. Дж. Цивилизация перед судом истории. Сборник / [Пер. с англ. под ред. д. и. н., проф. В. И. Уколовой и к. и. н. Д. Э. Харитоновича]. – М.: Айрис-пресс, 2003. – 592 с.

3. Angell N. Peace theories and the Balkan War / Norman Angell. – L.: Horace Marshall, 1912. – 88 p.

4. Bryce J. International Relations. Eight Lectures Delivered in the United States in August, 1921 / James Bryce. – L.: Macmillan Company, 1922. – 275 p.

5. Bryce J. Introductory Essay / History of the World. A Survey of Man's Record. Complete in eight volumes / [edited by Helmut F. Hans]. – Leipzig and Vienna Bibliographisches Institut – volume 1. Pre-History – America and the Pacific Ocean. – N.-Y.: Dodd, Mead and Company, 1902. – P. XVII – XL.

6. Bryce J. World History. The Annual Raleigh Lecture / James Bryce. – L.: British Academy, 1919. – 27 p.

7. Burry J. B. An Inaugural Lecture. Delivered in the Divinity School Cambridge on January 16, 1903. – Cambridge: University Press, 1903. – 39 p.

8. Hobson A. J. Richard Cobden: The International Man / A. Hobson. – L.: George Allen and Unwin, LTD, 1918. – 421 p.

9. Ikeda J. International Relations as Cosmopolitan History of Ideas / Ritsumeikan International Affairs. – 2011. – Vol. 9, № 1. – P. 81 – 102.

10. Kuokkanen P. Prophets of Decline. The Global Histories of Brooks Adams, Oswald Spengler and Arnold Toynbee in the United States, 1896 – 1961. Academic Dissertation. – T.: University of Tampere, 2003. – 161 p.

11. Muir R. Nationalism and Internationalism. The Culmination of Modern History / R. Muir. – L.: Constable & Company LTD, 1916. – 198 p.

12. Muir R. The Interdependent World and Its Problems / Ramsay Muir. – Washington – London: Kennikat Press, 1933. – 203 p.

13. Murray G. From The League to the UN / G. Murray. – O.: Oxford University Press, 1948. – 217 p.

14. Murray G. The League of Nations and Democratic Idea / The League of Nations. / [Viscount Grey, sir Frederic Polloc, Professor Gilbert Murray, Viscount Bryce and others]. – L.: Oxford University Press, 1919 – 149 p.

15. Murray G. Liberty and Civilization / G. Murray. – L.: George Allen and Unwin, 1938. – 94 p.

16. Thinkers of the Twenty Years' crisis: Interwar Idealism re-assessed / [edited Long D., and Wilson P.]. – Oxford: Clarendon Press, 1995. – 346 p.

17. Toynbee A. A Study of History: In 12 volumes / A. Toynbee. – O.: Oxford University Press, 1934. – Vol. I. Introduction: The Geneses of Civilizations, part one. – 332 p.

18. Woolf L. International Government: Two Reports by L. S. Woolf Prepared for the Fabian Research Department, Together with a Project by a Fabian Committee for a Supernational Authority that will Prevent War / L. Woolf. – L.: Unwin Limited, 1916. – 259 p.

19. Zimmern A. Spiritual Values in World Affairs / Alfred Zimmern. – Oxford: Clarendon Press, 1939. – 177 [1] p.

20. Zimmern A. The Study of International Relations. An Inaugural Lecture, Delivered Before the University of Oxford on 20 February 1931 / A. Zimmern. – Oxford: Clarendon Press, 1931. – 27 p.

Надійшла до редколегії 11.06.13

Р. Ганцян, асп.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев

КОНЦЕПЦИЯ ЕДИНСТВА МИРОВОЙ ИСТОРИИ В ОСВЕЩЕНИИ БРИТАНСКИХ ИСТОРИКОВ ЛИБЕРАЛЬНО-ИДЕАЛИСТИЧЕСКОГО НАПРАВЛЕНИЯ

Впервые в отечественной историографии уделено внимание историософским принципам либерального идеализма, как отдельного направления в британской социогуманитаристике в целом, и исторической науке в особенности. Выявлено специфику и последствия глобализации и интернационализации для мировой истории в освещении либеральных идеалистов.

Ключевые слова: либеральный идеализм, мировая история, взаимозависимость, интернационализм.

R. Hantsyan, Postgraduate student

Kyiv National Taras Shevchenko University, Kyiv

THE CONCEPTION OF THE UNITY OF WORLD HISTORY BY BRITISH LIBERAL-IDEALIST HISTORIANS

For the first time in the national historiography it has been paid attention to the principles of liberal idealism as a separate trend in British social studies and historical scholarship in the first half of the twentieth century. It was found specifics and the consequences of globalization and internationalization to world history as it was interpreted in liberal-idealist tradition.

Keywords: liberal idealism, world history, interdependence, internationalism.

УДК 94(591)+327.8(73)

Н. Городня, канд. іст. наук, доц.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

СТРАТЕГІЯ "ЗАЛУЧЕННЯ" М'ЯНМИ В ПОЛІТИЦІ США ЗА ПРЕЗИДЕНТСТВА Б.ОБАМИ

Вперше у вітчизняній історіографії проаналізовано зміни в політиці США щодо М'янми за президентства Б.Обами; чинники, що їх обумовили; їх попередні результати й перспективи, що розглядаються в контексті реалізації Вашингтонської стратегії "залучення" та реформ у М'янмі, здійснюваних урядом Тейн Сейна.

Ключові слова: США, М'янма, адміністрація Обами, стратегія "залучення", регіональна політика.

Президент Б.Обама прийшов в Білий дім в січні 2009 р. під гаслом відновлення американського лідерства, що визначалося в термінах ліквідації перешкод до співробітництва, побудови нових і глибших партнерств

у кожному регіоні, здійснення політики мобілізації більшої кількості партнерів для вирішення спільних проблем. Початковим пунктом колективних дій мало бути "залучення" США інших держав, включаючи ворожі,

© Городня Н., 2013

щоб дати можливість їх урядам змінити курс. Метою "залучення" було визначено підтримку міжнародної системи, основаної на певних правилах, правах і відповідальності усіх держав, яка просуває інтереси США на основі служіння спільним інтересам [1]. Найбільш успішною стратегія "залучення" ворожих держав виявилася в політиці адміністрацій Б.Обами щодо М'янми (в США її продовжують називати Бірмою через неприйняття назви "Союз М'янма", запровадженої правлячим військовим режимом в 1989 р.).

Оскільки зміни в політиці США щодо М'янми є порівняно недавнім феноменом вони знайшли висвітлення переважно в ЗМІ, а також в окремих дослідженнях зарубіжних авторів [2]. В Україні політика США щодо М'янми ще не стала предметом наукового аналізу. Метою даної статті є аналіз змін в політиці США щодо М'янми за президентства Б.Обами; чинників, що їх обумовили; їх попередніх результатів і перспектив впливу на внутрішню трансформацію М'янми й регіональну політику США в контексті реалізації стратегії "залучення".

З часу кривавого придушення урядовими військами масових акцій протесту в Бірмі в 1988 р., після яких влада перейшла до військової Державної ради з відношення законності й порядку, політика США щодо цієї держави полягала в економічних санкціях зі зростаючим обмеженням допомоги й торгівлі. Вони посилювалися після того, як Рада відмовилася визнати перемогу на парламентських виборах в травні 1990 р. опозиційної партії Національна ліга за демократію (НЛД) на чолі з Аун Сан Су Чжі й встановила в країні авторитарний і репресивний військовий режим (з 1997 до 2011 р. вона називалася Державна рада миру й розвитку). США і ЄС неодноразово зверталися до військових із закликом повернути Бірму на демократичний шлях розвитку, відновити діалог з демократичною опозицією й представниками груп етнічних меншостей, але безрезультатно. З метою тиску на Янгон США і ЄС застосували режим санкцій, який постійно посилювали, але ефективність цієї стратегії була обмеженою. Так, в 1997 р. відбувся прийом М'янми до Асоціації країн Південно-Східної Азії (АСЕАН); її багаті природні ресурси приваблювали до неї іноземних інвесторів з сусідніх держав.

Вашингтон пильно стежив за ситуацією в М'янмі. Позитивним сигналом було звільнення Аун Сан Су Чжі з-під домашнього арешту в 2002 р., але в травні 2003 р. її автомобіль було обстріляно, а її знову ув'язнено. Після цього Конгрес проголосував за впровадження більш суворих санкцій, які щорічно продовжувалися. В результаті фактично усі дипломатичні й економічні відносини між США і М'янмою було перервано. Під час урядування прем'єр-міністра Кхін Ньюна (серпень 2003 – жовтень 2004 рр.) виявилися деякі ознаки лібералізації режиму: висунуто план "Дорожня карта руху до демократії" з семи етапів (хоч тривалість етапів на шляху до демократії не визначалася); відновлено діяльність Національної конституційної конвенції для вироблення Конституції; здійснено кроки до більшої інтеграції М'янми в АСЕАН. Але в кінці 2004 р. цей процес було перервано противниками послаблення контролю армії над ситуацією в країні на чолі з головою Ради Тан Шве.

Під час сенатських слухань у березні 2006 р. [3] М'янму було віднесено до сфери національних інтересів США у сфері безпеки, що обумовлювалося двома основними чинниками. По-перше, перетворенням "бірманської проблеми" на регіональну, оскільки ситуація в М'янмі – масове виробництво й транспортування наркотиків, поширення хвороб (СНІД і азіатський грип), торгівля людьми, потік біженців тощо – створювали транснаціональні проблеми, що загрожували регіональній без-

пеці Південної й Південно-Східної Азії. По-друге, значенням боротьби ідей, що формують регіональне політичне середовище, для майбутнього Азії: ставлення регіональних держав до "бірманської проблеми" свідчило про їхні цінності, а врешті – про відношення до ширшого регіонального порядку денного в майбутньому. Учасники слухань зазначали неефективність односторонніх санкцій США, які завдавали суттєвої шкоди їх економічним інтересам, але не мали суттєвого впливу на військовий режим у М'янмі. Рада ефективно мінімізувала їх, граючи на зацікавленості інвесторів в доступі до її багатих природних ресурсів. Так, санкції США сприяли значному посиленню після 2003 р. економічної присутності й політичного впливу Китаю в М'янмі. Найбільш прийнятним шляхом впливу на військовий режим під час слухань було визнано багатосторонній регіональний підхід на основі санкцій і спільної "дорожньої карти" з конкретними маркерами прогресу, щоб мінімізувати його здатність грати на суперечностях між державами. Стратегія "залучення" М'янми відкидалася як неприйнятна.

Суспільне невдоволення існуючою в М'янмі ситуацією вилилося в "шафранову революцію" у вересні 2007 р., основною рушійною силою якої були буддистські ченці – найбільш шанована верства м'янмського суспільства. Після її брутального придушення зріс міжнародний тиск на військовий режим, що примусило його прискорити реалізацію "Дорожньої карти до демократії" для легітимізації своєї влади. У лютому 2008 р. Рада оголосила про проведення в травні конституційного референдуму. Конгрес США прореагував на це прийняттям резолюції, яка засудила проект Конституції й запланований референдум. За тиждень до запланованої дати референдуму М'янму вразив циклон "Наргіс", який призвів до численних жертв і руйнувань, й ускладнив його проведення. Референдум схвалив Конституцію, що уможливило проведення в 2010 р. перших багатопартійних парламентських виборів.

Адміністрація Обами розпочала перегляд політики США щодо М'янми одразу після приходу в офіс. Під час візиту до Індонезії в лютому 2009 р. держсекретар Х.Клінтон визнала неефективність політики санкцій, оскільки вона обмежувала торгівельно-інвестиційні можливості американських компаній, завдавала шкоди економічним інтересам США і їх відносинам з АСЕАН, надавала переваги Китаю в регіональній конкуренції в ПСА, але не була ефективною. У відповідь на ознаки готовності військового режиму в М'янмі до політичних змін адміністрація Обами здійснила перегляд політики щодо цієї держави. За його результати, оголошеними у вересні 2009 р., започатковано політику "прагматичного залучення" США з М'янмою, центральним елементом якої був прямий діалог між двома державами на рівні старших посадовців.

В листопаді 2009 р. помічник держсекретаря зі східноазійських і тихоокеанських справ К.Кемпбел вперше відвідав М'янму для прямих переговорів з прем'єр-міністром Тейн Сейном й іншими представниками військової влади, а також з Аун Сан Су Джі, іншими лідерами опозиційного руху, представниками найбільших етнічних меншин. Під час зустрічей було зроблено наголос на важливості залучення до діалогу з реформи усіх політичних сил і звільнення політичних ув'язнених, щоб вибори, заплановані на 2010 р., були дійсними [4].

На виборах, що відбулися в листопаді 2010 р., переважну більшість місць в обох палатах парламенту отримала партія Союз солідарності й розвитку на чолі з прем'єр-міністром і першим секретарем правлячої Державної ради миру й розвитку генералом Тейн Сейном. Лідера опозиції Аун Сан Су Джі в цьому місяці було

звільнено з-під домашнього арешту, але Національна ліга за демократію участі у виборах не брала. Парламент обрав Тейн Сейна президентом, після чого в березні 2011 р. він сформував уряд. Оскільки за два роки до того він пішов у відставку з армії, формально він став першим за 49 років цивільним президентом держави. Хоча величезний вплив військових на владу, як законодавчу, так і виконавчу, зберігся, правління військової хунти скінчилося.

Уряд Тейн Сейна одразу продемонстрував прагнення до серйозних політичних і економічних реформ, свідченням чого було звільнення багатьох політичних ув'язнених, пом'якшення обмежень преси, зборів, діяльності опозиційних угруповань, пошук шляхів припинення багаторічних конфліктів на етнічному й релігійному ґрунті, легалізація діяльності профспілок, розробка нового закону й набору регуляцій з інвестування тощо. У відповідь на це влітку 2011 р. США призначили Спеціального представника й координатора політики щодо М'янми Д. Мітчелла. Під час сенатських слухань в червні 2012 р. він відзначав "видатний" розвиток подій в М'ямі за останній рік, який ніхто не вважав можливим, "відмінну гостинність", готовність влади й різних неурядових груп до відкритих і щирих дискусій з представником США з кожної нагоди. Найбільш важливим розвитком подій, за його свідченням, стало партнерство між Аун Сан Су Чжі й президентом Тейн Сейном, охарактеризованим ним як "видатна фігура" [5].

Реформи в напрямку демократизації й більшої відкритості сприяли посиленню "залучення", свідченням чого став візит Х. Клінтон до М'янми в грудні 2011 р. Це був перший візит держсекретаря США до Бірми/М'янми з 1955 р., оцінений як "поворотний момент" в політиці США щодо цієї держави. В квітні 2012 р. у М'ямі проведено додаткові парламентські вибори за участю Національної ліги за демократію (вона отримала 43 з 45 вільних місць в нижній палаті й стала парламентською партією). Після цього, згідно зі стратегією "дії у відповідь на дії", у травні 2012 р. Вашингтон оголосив про пом'якшення санкцій – зняття (вперше за 15 років) заборони на американські інвестиції й експорт фінансових послуг. Оскільки Конгрес виступив проти зняття санкцій, в липні 2012 р. президент Обама скористався для цього правом видання генеральних ліцензій. В червні 2012 р. Конгрес призначив першого за понад 20 років посла США до М'янми, що вивело двосторонні відносини на новий рівень.

В липні 2012 р. під час бізнес-саміту США-АСЕАН в Сієм Ріп (Камбоджа) відбулася друга зустріч між держсекретарем Х. Клінтон і президентом Тейн Сейном, оцінена в США як "дуже тепла", під час якої було викладено план подальшого послаблення режиму санкцій США у разі позитивних дій уряду в таких сферах як звільнення політичних ув'язнених; боротьба з корупцією; захист прав людини, включаючи політичні права і громадянські свободи; забезпечення більшої прозорості ведення бізнесу, особливо в газовій, нафтовій та інших видобувних галузях. Оскільки відсутність прозорості в інвестуванні й використанні прибутків від видобувних галузей США вважають однією з причин того, що М'янма – країна з надзвичайно багатими природними ресурсами стала найбільш проблемною країною регіону, під час зустрічі в Сієм Ріп Х. Клінтон наполегливо рекомендувала Тейн Сейну приєднатися до Ініціативи з прозорості видобувної промисловості – добровільної глобальної ініціативи, в якій усі виплати, здійснені компаніями у видобувних галузях й отримані урядом, є публічними (влітку 2013 р. Тейн Сейн заявив про наміри подати заявку про вступ до неї до кінця року).

В липні 2012 р. до М'янми прибула урядова делегація США разом з місією Ділової ради США-АСЕАН у складі представників близько 40 американських компаній, зацікавлених в інвестуванні в цій державі. В тому ж місяці М'янму було приєднано до Ініціативи Нижнього Меконгу в складі Таїланду, В'єтнаму, Камбоджі й Лаосу, спрямованої на розвиток цього субрегіону, що була започаткована США в 2009 р.

Значна роль в підтримці реформ в М'ямі відводиться американському бізнесу, який має доповнити політичні ініціативи Вашингтону "відповідальним інвестуванням", стати моделлю бізнес-діяльності й гарного управління, сприяти якісному покращенню практик ведення бізнесу й підняттю життєвих стандартів місцевих громад. Інвестування обумовлюються вимогами надання щорічних доповідей уряду й держдепартаменту, а також їх публічної версії, про характер здійснених трансакцій, застосування тих чи інших трудових і екологічних практик, способів вирішення питання володіння землею, забезпечення прав населення, особливо етнічних меншостей. Передусім це стосується інвестицій в нафтову й газову промисловість, а також тих, що перевищують 500 тис. дол. Діяльність американських компаній має бути спрямована не лише на отримання прибутку, але й на задоволення потреб місцевих громад. Про чутливість суспільства до цих питань свідчило скасування урядом Тейн Сейна трьохмільярдного проекту з будівництва дамби для постачання електроенергії до Китаю, реалізація якого призвела б до затоплення 777 кв. км. земель, що викликало сильні протести місцевого населення. Оскільки роль військових в економіці М'янми визнається Вашингтоном несумісною з демократичними принципами, з метою її обмеження не дозволяються нові інвестиції в підприємства, пов'язані з Міністерством оборони М'янми, з державними й недержавними військовими угрупованнями. Передбачається допомога уряду США американським компаніям з усіх проблем під час ведення бізнесу в нестабільному середовищі М'янми [6]. Така політика націлена на вирішення двоєдиного завдання Вашингтону – просування економічних інтересів США за кордоном і захисту національної безпеки.

У вересні 2012 р. відбулися візити до США Аун Сан Су Чжі, тепер вже лідера парламентської меншості й голови Комітету з влади закону, і президента Тейн Сейна, який прибув до Нью-Йорку для участі в Генеральній асамблеї ООН. Під час його чергової зустрічі з Х. Клінтон було повідомлено про зняття Конгресом заборони на позитивне голосування США в міжнародних фінансових інституціях на користь М'янми, а також про наміри адміністрації розпочати процес послаблення санкцій на імпорт товарів із М'ямі. Відповідні генеральні ліцензії вийшли в жовтні-листопаді 2012 р., паралельно такі ж дії здійснив ЄС. Вже на початку листопада США підтримали програми Світового банку з надання М'ямі понад 80 млн. дол. кредитів на інфраструктурні проекти й фінансову підтримку малого бізнесу. Під час переговорів у Нью-Йорку держсекретар заявила про прагнення США допомогти М'ямі у вирішенні етнічних конфліктів і знешкодженні наземних мін. Водночас, згідно з принципом "дії у відповідь на дії", вона висунула до нові вимоги – повне звільнення політичних ув'язнених; досягнення мирної угоди з етнічними групами; розрив відносин з Північною Кореєю у військовій сфері [7].

В жовтні 2012 р. до М'янми прибула велика американська делегація на чолі з помічником держсекретаря, главою Бюро демократії, прав людини й праці М. Познером для участі в першому двосторонньому діалозі з прав людини, який включав широке коло проблем – від

судової реформи й відповідального інвестування до захисту цивільних осіб у зонах військових дій.

Наступною важливою віхою двосторонніх відносин став візит до М'янми президента Б.Обама в листопаді 2012 р., що був першим візитом президента США до цієї країни й мав важливе символічне значення. Виступаючи з промовою в Університеті Янгона, Б.Обама відзначив значний прогрес уряду з ключових реформ, що поклали початок переходу М'янми до демократії, закликав до їх продовження й поглиблення, підтвердив підтримку США курсу реформ і водночас визнав значні труднощі на шляху до національного примирення [8], що є однією з найскладніших проблем М'янми, яка налічує 135 офіційно визнаних національних груп. Свідченням розколу М'янми, що культивувався впродовж багатьох десятиліть, були суттєві між ворожими етнічними й релігійними угрупованнями в штаті Ракхайн в червні й жовтні 2012 р., які призвели до переміщення в межах держави близько 100 тис. осіб. За результатами візиту підписано Спільний план дій з протидії торгівлі людьми, згідно з яким створено структуру для взаємодії у цій сфері, включаючи обмін кращими практиками, технічну допомогу й відповідне тренування з боку США; започатковано регулярний двосторонній Діалог з протидії торгівлі людьми [9].

Разом з президентом Обамою до М'янми вже втретє приїздила держсекретар Клінтон. Виступаючи напередодні в Сінгапурському університеті менеджменту, вона виклала амбітний план перетворення М'янми мірою її відкриття на комерційний центр, який поєднає ринки Індії й Бангладеш з Південно-Східною Азією; створення Індійсько-Тихоокеанського економічного коридору через М'янму, посиленого новою енергетичною й транспортною інфраструктурою [10] в контексті регіональної інтеграції "ширшого Азійсько-тихоокеанського регіону".

В 2013 р. у відповідь на продовження курсу реформ у М'янмі (створення Комітету з перегляду справ політичних ув'язнених; забезпечення безперешкодного доступу Міжнародного комітету Червоного Хреста в усі в'язниці й трудові табори; анулювання законів про заборону публічних зібрань понад п'яти осіб і щоденних газет, схвалення Угоди Найп'їтау з ефективного співробітництва з розвитку тощо) відбулося подальше послаблення санкцій США – відновлено діяльність Місії допомоги США в Янгоні, скасовано обмеження на візи державних службовців до США. Водночас, визнаючи, що процес реформ у М'янмі не є незворотнім, в травні 2013 р. Конгрес продовжив дію Акту, який зберігає повноваження уряду застосовувати проти М'янми санкції у разі її відступу від реформ. Режим санкцій модифіковано на основі "каліброваного" підходу, більшою мірою зосередженого на "поганих акторах" на протипау санкціям, які вражають усе суспільство.

В травні 2013 р. відбувся офіційний візит президента Тейн Сейна у Вашингтон, під час якого підписано Спільну заяву; на її основі у вересні оголошено Партнерство між урядами США і М'янми щодо гарного управління й прозорості у видобувній промисловості, що має забезпечити політичну підтримку і технічну допомогу США у впровадженні урядом М'янми найкращих міжнародних практик в нафтовій, газовій й інших видобувній галузях; покращенні довготермінового менеджменту в цьому секторі; оновленні правового, регуляторного, податкового, операційного середовища з метою залучення "відповідальних" інвесторів; сприянні захисту прав людини й більш справедливому розподілу ресурсів серед місцевих громад [11].

Більшість природних ресурсів М'янми розташовані в регіонах проживання етнічних меншин. Контроль на

природними ресурсами є однією з основних причин тривалих військових дій, що супроводжуються жорстоким порушенням прав людини, насиллям, конфіскацією земель, застосуванням примусової праці, руйнування навколишнього середовища. Впродовж 2012 р. уряд М'янми встановив перемир'я з 10 з 11 озброєних етнічних угруповань, включаючи Національний союз Каренів, який був у стані війни з урядом впродовж 60 років, проте попередня найдовша й найстабільніша угода з угрупованням в штаті Качін в 2011 р. була розірвана, з грудня 2012 р. відбулася ескалація військових дій. Незважаючи на повернення сторін до переговорів, угоди про припинення вогню не було досягнуто. З позиції Вашингтону першочерговим завданням є забезпечення доступу гуманітарних організацій в громади Ракхану і Качіну, як до цивільного населення, так і до озброєних угруповань, що має критичне значення не лише для доставки гуманітарної допомоги, але й для здолання глибокої недовіри між сторонами, що є обов'язковою передумовою припинення вогню. В 2012 фін. р. США надали біженцям з М'янми і переміщеним особам допомогу на 24 млн. дол., але Вашингтон наполягає, що тимчасові рішення не повинні перешкоджати довгостроковій дипломатії, спрямованій на широкомасштабну реінтеграцію і національне примирення.

Діалог між США і М'янмою після початку процесу зняття санкцій відбувається на різних рівнях і в різних сферах. В жовтні 2012 р. започатковано курс на налагодження двостороннього військового співробітництва, який викликає в США найбільші дискусії. Його критики наголошують, що військові були й залишаються основною рушійною силою найгірших випадків порушення прав людини в М'янмі. Його прихильники вважають, що таке співробітництво є критичним для успішності реформ; обстоюють необхідність виховання нового покоління офіцерів, привнесення до збройних сил М'янми цінностей підтримки реформ й захисту прав людини. Існують плани відновити навчання офіцерів М'янми в Міжнародній військовій освітній і тренувальній академії в США, яка до 1988 р. здійснювала їх підготовку для боротьби з наркоторгівлею; запровадити спеціальну програму підготовки в сфері прав людини, військової юстиції й гуманітарної допомоги, що сприятиме військовій реформі. В 2013 р. М'янму вперше включено як спостерігача до щорічних військових навчань "Кобра Голд", найбільших багатосторонніх навчань США разом з Таїландом, що було розцінено як важливий символічний жест. Весною адміністрація Обама проінформувала Конгрес про наміри поступово відновити військові зв'язки з М'янмою, на що обидві партії прореагували попередженням здійснювати їх дуже повільно й помірковано. У серпні 2013 р. під час регіональної конференції у Брунеї відбулася перша за останні 20 років двостороння зустріч між главами військових відомств США і М'янми [12].

Таким чином, за президентства Б.Обама відбулася стрімка нормалізація політичних і економічних відносин між США і М'янмою, яка оцінюється як один з основних здобутків його першої адміністрації. Вона стала виявом успішної реалізації стратегії "залучення на основі принципів" й "дії у відповідь на дії", здійснення "розумної влади" через використання дипломатії й розвитку, економічних важелів для реалізації цілей зовнішньої політики. Нормалізація відносин з М'янмою створила кращі умови для співробітництва між США й АСЕАН, яка є центром регіональних інтеграційних процесів у Східній Азії/АТР й осередком економічного зростання. Вона повністю узгоджується зі "стратегічним поворотом" США до АТР за першої адміністрації Обама. Нормалізація відносин стала можливою завдяки взаємному

процесу з двох сторін. Реагуючи на ознаки трансформації військового режиму, уряд Обама здійснив адекватні заходи з підтримки реформаторського уряду. Зі свого боку, президент Тейн Сейн постійно демонстрував готовність приймати рекомендації й допомогу США. Нормалізація відносин з США сприяє не лише здійсненню важливих внутрішніх реформ у М'янмі, але й диверсифікації її стратегічних відносин, послаблення політичної й економічної залежності від Китаю. Позитивні наслідки "залучення" М'янми стали сигналом для інших режимів, що перебували під дією санкцій США.

Водночас Вашингтон визнає складність реформ у М'янмі з огляду на продовження військових дій, а також регулярні сплески насилля на етнічному й релігійному ґрунті, які уряд не може контролювати. Додаткові перешкоди створює наростання розчарування реформами й процесом демократизації серед бірманської більшості, жителів міст. У той час як населення очікувало від них передусім швидкого покращення свого матеріального становища, цього не сталося (ця ситуація дуже нагадує ту, що склалася в СРСР під час "перестройки"). У зв'язку з цим трансформація держави й суспільства у М'янмі бачиться складним тривалим процесом, який США взяли зобов'язання підтримувати.

Список використаних джерел

1. National Security Strategy. May 2010. – Washington, 2010. – p.12-13.
2. Storey, Ian. US-Myanmar Defence Cooperation: From Disengagement to Limited Engagement // ISEAS Perspective. 22 Oct. 2012 / Institute of Southeast Asian Studies, Singapore // http://www.iseas.edu.sg/documents/publication/ISEAS%20Perspective_22oct12.pdf; Alam, Ishtiaque. Rising Myanmar: US involvement, power rivalry and new hopes for Bangladesh // Croatian International Relations Review. – 2013. – Vol.19, No.68 – Pp.39-59 // http://hrca.hr/index.php?show=toc&id_broj=8638
3. U.S.-Burma Relations: Hearing before the Subcommittee on East Asian and Pacific Affairs of the Committee on Foreign Relations, United

States Senate, One Hundred Ninth Congress, Second Session, March 29, 2006. – Washington, 2007. – Pp.11-15; 44-45.

4. Principles of U.S. Engagement in Asia. Hearing before the Subcommittee on East Asian and Pacific Affairs of the Committee on Foreign Relations United States Senate, One Hundred Eleventh Congress, Second Session. January 21, 2010. – Washington, 2010. – Pp.9-10.

5. Ambassador-Designate to Burma. Testimony Derek Mitchell Special Representative and Policy Coordinator for Burma. Statement Before the Senate Foreign Relations Committee Washington, DC, June 27, 2012 / U.S. Department of State // <http://www.state.gov/p/eap/rls/rm/2012/06/194131.htm>

6. Read-out from the First U.S. Trade and Economic Delegation to Burma in Many Years. Robert D. Hormats Under Secretary for Economic Growth, Energy, and the Environment. Washington, DC, July 24, 2012 / Ibidem // <http://fpc.state.gov/195429.htm>; Administration Eases Financial and Investment Sanctions on Burma. Fact Sheet. Office of the Spokesperson Washington, DC, July 11, 2012 / Ibidem // <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/07/194868.htm>

7. Administration Eases Ban on Imports From Burma. Media Note. Office of the Spokesperson Washington, DC, November 16, 2012 / Ibidem // <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/11/200639.htm>

8. Remarks by President Obama at the University of Yangon. November 19, 2012 / The White House // <http://www.whitehouse.gov/the-press-office/2012/11/19/remarks-president-obama-university-yangon>

9. United States-Myanmar Joint Plan on Trafficking in Persons Media. Note Office of the Spokesperson. Washington, DC, November 18, 2012 / U.S. Department of State // <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2012/11/200675.htm>

10. Delivering on the Promise of Economic Statecraft. Remarks Hillary Rodham Clinton. Secretary of State Singapore Management University, November 17, 2012 / Ibidem // <http://www.state.gov/secretary/rm/2012/11/200664.htm>

11. Extractives Industries Transparency Partnership Between the United States and Myanmar. Media Note. Office of the Spokesperson. Washington, DC, June 14, 2013 / Ibidem // <http://www.state.gov/r/pa/prs/ps/2013/06/210679.htm>

12. Harun ur Rashid, Barrister. US-Myanmar military engagement: A step to counter China? December 1, 2012 / The Daily Star // <http://archive.thedailystar.net/newDesign/news-details.php?nid=259409>; Pennington, Matthew. Lawmakers uneasy over US-Myanmar military ties. September 5, 2013 / Associated Press // <http://www.cnn.com/news/article/lawmakers-uneasy-over-us-myanmar-military-ties; etc>

Надійшла до редколегії 11.06.13

H. Gorodnia, канд. ист. наук, доцент
КНУ имени Тараса Шевченко, Киев

СТРАТЕГИЯ "ПРИВЛЕЧЕНИЯ" МЬЯНМЫ В ПОЛИТИКЕ США ПРИ ПРЕЗИДЕНТСТВЕ ОБАМЫ

Впервые в отечественной историографии проанализированы изменения в политике США в отношении Мьянмы при президентстве Обамы; факторы, которые обусловили, их предварительные результаты и перспективы, которые рассматриваются в контексте реализации Вашингтоном стратегии "вовлечения" и реформ в Мьянме, осуществляемых правительством Тейн Сейн.

Ключевые слова: США, Мьянма, администрация Обамы, стратегия "вовлечения", региональная политика.

N. Gorodnia, Ph.D. in History, Associate Prof.,
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv

THE STRATEGY OF "ENGAGEMENT" OF MYANMAR IN U.S. POLICY UNDER PRESIDENT OBAMA

For the first time in the national historiography reflects changes in U.S. policy on Myanmar under President Obama, the factors that led to them, and their preliminary results and prospects, considered in the context of Washington's strategy of "engagement" and reforms in Myanmar undertaken by the government Thein Sein.

Keywords: USA, Myanmar, the Obama administration, the strategy of "engagement" Regional Policy.

УДК 930.253

П. Зінченко, асп.
КНУ імені Тараса Шевченка, Київ

ВІДОМОСТІ ПРО ДІЗНАННЯ У КИЇВСЬКІЙ СУДОВІЙ ПАЛАТІ ЯК ІСТОРИЧНЕ ДЖЕРЕЛО

Досліджено інформаційний потенціал відомостей про дізнання в фондах Київської судової палати в Центральному Державному історичному архіві в місті Києві.

Ключові слова: фонди, ЦДІАК, відомість, Київська судова палата, губернське жандармське управління.

Комплексне вивчення історії України можливе лише за умови досконалиго використання історичних джерел. Це в першу чергу стосується письмових матеріалів, що зумовлює необхідність роботи з архівними фондами. Очевидно, досліджуючи той чи інший період вітчизняної історії, ми опрацьовуємо архівні документи, які стали результатом діяльності людей тієї епохи, які в свою чергу

діяли у рамках установ, організацій чи спільнот. Одним з таких матеріалів є документи Київської Судової палати, яка діяла в епоху Російської імперії з 1880 по 1919 рік. Документи у фондах цієї палати містять інформацію про політичне і суспільне життя на території України в часи її перебування у складі Російської імперії.